

VERDUYN, Jozef (Ruddervoorde 23 november 1884 – Brussel 7 oktober 1936).

Werd tijdens zijn collegejaren te Tielt onder invloed van zijn leraars Cyriel Verschaeve en Prosper Moncarey flamingant. Aan de Katholieke Universiteit Leuven, waar Verduyn in 1911 tot doctor in de geneeskunde promoveerde, engageerde hij zich actief in het Katholiek Vlaams Hoogstu-

dentenverbond (KVHV), waarvan hij tijdens het academiejaar 1910-1911 verbondspreses was. In 1911 was hij medestichter en eerste voorzitter van het Algemeen Katholiek Vlaamsch Hoogstudentenverbond van België.

Op 1 augustus 1914 werd Verduyn als adjunct-reservegeneesheer onder de wapens geroepen. Spoedig zou hij zijn organisatorische en commerciële talenten gebruiken voor het uitwerken van allerlei Vlaamse initiatieven achter het front.

In mei 1916 was hij een der medestichters van het **Secretariaat der Katholieke Vlaamsche Hoogstudenten**. Midden 1916 werd hij betrokken bij het bestuur en het beheer van *De Belgische Standaard*, die een gematigde Vlaamsgezinde koers volgde. Ook aan de meer radicale tegenhanger *Ons Vaderland* verleende hij zijn medewerking. Geruime tijd nam hij (tevergeefs) deel aan onderhandelingen om beide bladen te fuseren. Op 15 augustus 1916 nam hij deel aan de stichting van het comité **Heldenhulde**. Eind 1916, begin 1917 vatte hij het plan op om na de oorlog een oud-strijdersbond op te richten. Verduyn had daarover een principiële overeenkomst met de leiding van de **Frontbeweging**. Er werden statuten opgesteld, die gericht waren op materiële belangenbehartiging, en op de verwezenlijking van de doelstellingen van de V.B. Tot ledenwerving of activiteiten werd nog niet overgegaan.

Politiek gesproken nam Verduyn tijdens de Eerste Wereldoorlog een middenpositie in tussen de gematigde Vlaamsgezinden en de meer radicale Frontbeweging. Concreet betekende dit dat hij volkomen loyaal bleef tegenover België en de verwezenlijking van de Vlaamse eisen wenste uit te stellen tot na de oorlog. Wel meende hij dat er onder de oorlog reeds over kon worden gediscussieerd. Door deze stellingname zou hij nooit deel uitmaken van de clandestiene Frontbeweging. Naar aanleiding van de verspreiding door de Frontbeweging van de *Open brief aan den koning van België*, **Albert I (Open Brieven van de Frontbeweging)** werd Verduyn op 10 augustus 1917 door de staatsveiligheid ondervraagd, maar voorlopig alleen gewaarschuwd, niet gesanctioneerd. Op 17 juli 1918 werd hij omwille van zijn Vlaamsgezinde opinies toch nog van het front verwijderd en overgeplaatst naar een militair hospitaal in Zuid-Frankrijk. Pas op 1 mei 1919 kon hij van daaruit naar Vlaanderen terugkeren.

Verduyn bundelde in Vlaanderen onmiddellijk de reeds bestaande lokale oud-strijdersinitiatieven, en richtte een nationale oud-strijdersbond op, met een autonome Vlaamse en autonome Waalse vleugel (de Association nationale des Combattants-ANC). De standregels en het programma van de Vlaamse vleugel werden goedgekeurd op vijf gouwstichtingsvergaderingen (Lichtervelde, Gent, Antwerpen, Hasselt, en Brussel) in mei en juni 1919. Verduyn werd aangesteld als algemeen bestuurder van

Jozef Verduyn was de drijvende kracht achter de oprichting van het Verbond der Vlaamse Oud-strijders (1919), waarvan hij algemeen bestuurder werd. Hij stuurde vOS in een Vlaamsgezinde richting. (AMVC)

de Vlaamse vleugel, die de naam **Verbond der Vlaamse Oud-strijders** (vOS) meekreeg. Op 1 augustus 1919 verscheen het eerste nummer van het weekblad *De vOS*. Verduyn koesterde de ambitie het vOS in Vlaanderen het monopolie te geven van de oud-strijderswerking. Onderhandelingen hieromtrent met de tweetalige belgicistische Nationale Strijdersbond liepen evenwel op niets uit.

In de concurrentiestrijd hechtte Verduyn veel belang aan de behartiging van de stoffelijke belangen der oud-strijders. Daartoe richtte hij een coöperatie op, die allerlei producten tegen voordelige prijzen aan de oud-strijders aanbood. Tevens werden acties ondernomen om van de regering zoveel mogelijk voordelen te bekomen. Toen vOS-betogers, naar aanleiding van het parlamentsdebat over de oud-strijdersdotatie, op 29 juli 1920 de Kamer in volle zitting bezetten, werd Verduyn voor drie weken aangehouden. De oud-strijders zagen wel hun eisen ingewilligd. Door dergelijke succesvolle acties werd vOS de grootste oud-strijdersbond in Vlaanderen.

Verduyn stuurde vOS in een Vlaamsgezinde koers. Hij pleitte voor zelfbestuur, **amnestie** en de ver nederlandse van de Gentse universiteit. Vanaf 1920 kreeg ook het **antimilitarisme** steeds meer aandacht. Toch remde Verduyn verdere radicalisering af. Hij wilde verruimen door zo'n breed mogelijk Vlaamsgezind publiek te bereiken. Daartoe richtte hij in maart 1922 het *Algemeen Weekblad* op. Deze politiek stuitte op verzet in de afdelingen en het hoofdbestuur. vOS bezat immers geen rechtsper-

soonlijkheid, en omdat het Verduyn was die de vos-gelden en -administratie beheerde verweet men hem een vermenging van zijn commerciële en persbelangen met de belangen van vos. Daarnaast verweten radicale Vlaamsgezinden Verduyn een zwakke Vlaamse opstelling, en ze verdachten hem ervan toenadering te zoeken met het **Algemeen Vlaamsch Verbond**. Het vos-congres van 2 december 1923 en het hoofdbestuur eisten daarom rechtspersoonlijkheid voor vos en het beheer over het weekblad. Verduyn kon dit niet aanvaarden, zodat het in oktober 1924 tot een breuk kwam. Een aantal afdelingen bleef Verduyn trouw, die zijn weekbladen *De vos* en het *Algemeen Weekblad*, die zijn eigendom waren, tot 1927 verder bleef uitgeven. Hij staakte pas zijn uitgaven toen hij tot medisch inspecteur voor de burgerlijke invaliden op het ministerie van arbeid werd benoemd. Toch bleef hij te Brussel actief in de V.B.

LITERATUUR: G. PROVOOST, *De Vossen. 60 jaar Verbond van Vlaamse Oudstrijders (1919-1979)*, 1979; – P. LEMMENS, 'Dr. Jozef Verduyn en de militaire veiligheid tijdens de Eerste Wereldoorlog', in *De vos*, jg. 48, nr. 10 (12 juni 1992), p. 4-5.

GUIDO PROVOOST* EN PETER LEMMENS